

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 48/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Andrejom Gunárom, Panenská 13, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13S/107/2021-81 zo 14. decembra 2021 a proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13S/107/2021-98 z 27. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť, vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ ani jeho právny zástupca podaním žaloby, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky č. 101305773/2021 z 22. júla 2021, nezaplatil súdny poplatok podľa § 5 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“). Krajský súd preto výzvou č. k. 13S/107/2021-36 zo 7. októbra 2021 vyzval sťažovateľa prostredníctvom právneho zástupcu na zaplatenie súdneho poplatku v lehote 10 dní. Výzva bola doručená právnomu zástupcovi sťažovateľa 25. októbra 2021. Lehota na zaplatenie súdneho poplatku uplynula 4. novembra 2021, do uplynutia ktorej poplatok zaplatený nebol. Sťažovateľ zaplatil súdny poplatok až 5. novembra 2021.

3. Krajský súd uznesením č. k. 13S/107/2021-81 zo 14. decembra 2021 vydaným vyšším súdnym úradníkom konanie zastavil s poukazom na § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch. O sťažnosti

sťažovateľ a rozhodol krajský súd uznesením č. k. 13S/107/2021-98 z 27. apríla 2022 vydaným predsedom senátu tak, že ju zamietol ako nedôvodnú postupom podľa ustanovenia § 161 ods. 1 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“).

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáha materiálneho výkladu a aplikácie relevantných právnych noriem, najmä § 14 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, a to v súlade a s účelom základného práva na súdnu ochranu naproti formalistickému vytváraniu prekážok krajským súdom, ktorými bolo zmarené uplatnenie jeho práva na spravodlivý súdny proces. Vyvodené skutkové a právne závery napadnutého uznesenia krajského súdu z 27. apríla 2022 považuje za zjavne neodôvodnené a arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné s následkom porušenia práv na spravodlivý proces. V prospech svojich tvrdení o neústavnosti zastavenia konania a formalistického vylúčenia právne perfektnej žaloby z konania, keď v čase vydania napadnutého uznesenia bol súdny poplatok zaplatený, prezentuje nasledujúce argumenty proti extrémne rigoróznemu postupu krajského súdu pri vydaní napadnutých uznesení:

a) pred zakotvením pravidla v § 14 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch súdy akceptovali zaplatenie súdneho poplatku aj po lehote stanovenej súdom, pričom nešlo o žiaden excés nad rámec platnej právnej úpravy, ale o jednu z konkrétnych a reálnych garancií ústavného práva na súdnu ochranu. Naproti tomu prijatím nesystémového § 14 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch pre účely zrýchlenia konania a eliminácie špekulatívneho podávania žalôb možno vidieť nesprávny a ústavne nesúladný trend, ktorý bezdôvodne okresáva právo na spravodlivý proces (pretavený aj do § 97 SSP) a ignoruje celý diapazón oprávnení pre žalobcu a identický široký diapazón povinností súdu vec prejednať;

b) zohľadnenie a aplikácia základného procesného pravidla podľa § 97 a nasl. SSP ako garancia spravodlivého procesu prostredníctvom výzvy na odstránenie nedostatku procesných podmienok;

c) povinnosť súdu rozhodovať iba na základe stavu v čase vydania rozhodnutia;

d) lehota podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch v spojení s § 67 ods. 1 SSP je lehota procesnoprávna (vymedzená na účel uskutočnenia určitého procesného úkonu sporovou stranou), a nie lehota hmotnoprávna s príslušnými dôsledkami z toho vyplývajúcimi pre jej počítanie, resp. v preskúvanom prípade pre jej zachovanie. Preto vzhľadom na interpretáciu príslušných zákonných ustanovení a konkrétne okolnosti prípadu je právny názor v napadnutých uzneseniach arbitrárny (bez rozumného a prípustného výkladu práva);

e) nesprávny, nezákonný postup popierajúci právo na spravodlivý proces predstavuje absolutizovanie povinnosti právneho zástupcu s odkazom na jeho odbornú starostlivosť pri nezaplatení súdneho poplatku v lehote stanovenej súdom, a preto sťažovateľ považuje uznesenie ústavného súdu č. k. I. ÚS 454/2019, na ktoré odkazuje krajský súd v napadnutom uznesení, za rozhodnutie, ktoré ignoruje reálne podmienky života a činnosti súdov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) v dôsledku zastavenia súdneho konania správnym súdom, hoci súdny poplatok bol uhradený pred vydaním rozhodnutia o zastavení konania.

III.1. K uzneseniu krajského súdu č. k. 13S/107/2021-81 z 14. decembra 2021:

6. V súvislosti s namietaným porušením práv uznesením krajského súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnuté uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom, keďže ho už preskúmal na základe podanej sťažnosti sťažovateľa krajský súd (predseda senátu), ktorý bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť ochranu právam sťažovateľa. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka a namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 13S/107/2021-98 z 27. apríla 2022:

7. Právna vec sťažovateľa sa týka rozhodovania správnych súdov a správnych orgánov v daňovom konaní, v ktorom došlo k vyrubeniu rozdielu dane. Je potrebné odkázať na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorá vylučuje aplikáciu čl. 6 ods. 1 dohovoru na daňové veci, pretože tvoria súčasť jadra výsad verejnej moci (Jussila proti Fínsku, č. 73053/01, rozsudok Veľkej komory ESLP z 23. 11. 2006; Ferrazzini proti Taliansku, č. 44759/98, rozsudok Veľkej komory ESLP z 12. 7. 2001). Nejde teda o rozhodovanie v občianskych veciach ani o rozhodovanie o trestnom obvinení, čo je predpokladom aplikácie čl. 6 ods. 1 dohovoru. Výnimku ESLP nachádza v daňových veciach pri ukladaní daňových sankcií, ktoré majú preventívno-represívny charakter, ktorých naplnenie umožňuje charakterizovať vnútroštátne konanie ako konanie trestného charakteru (Engel a spol. proti Holandsku, č. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72 a č. 5370/72, rozsudok pléna ESLP z 8. 6. 1976). Preto ústavná sťažnosť vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dôvodná a bolo potrebné ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú z dôvodu neaplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru na konanie a rozhodovanie o sťažovateľovej všeobecne správnej žalobe.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu č. k. 13S/107/2021-98 z 27. apríla 2022:

8. Ústavný súd v úvode konštatuje, že v skutkovo a právnej obdobnej veci sťažovateľa týkajúcej sa rozhodnutia o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku už rozhodol nálezom č. k. III. ÚS 365/2022 z 20. decembra 2022 tak, že jeho ústavnej sťažnosti nevyhovelo.

9. Sťažovateľ sa v oboch prípadoch domáhal materiálneho vedenia súdneho konania pred správnym súdom, očakávajúci zohľadnenie skutkovej okolnosti spočívajúcej v oneskorenom zaplatení súdneho poplatku. Naopak, krajský súd, aplikujúci § 10 ods. 1 a § 14 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, na dodatočné zaplatenie súdneho poplatku neprihliadol, pretože ide o skutočnosť, ktorá nastala po uplynutí lehoty na zaplatenie súdneho poplatku.

10. Z nálezov ústavného súdu č. k. III. ÚS 365/2022 z 20. decembra 2022 vyplýva, že ústavný súd preskúmal koncept podústavnej právnej úpravy zastavovania konania vrátane vývoja právnej

úpravy sankcionovania nezaplatenia súdneho poplatku účinnej do 30. júna 2017 a účinnej od 1. júla 2017. Citované ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch ústavný súd vyhodnotil tak, že „do 30. júna 2017 zákonodarca konajúcemu súdu prikazoval, aby v prípade nerešpektovania výzvy na zaplatenie súdneho poplatku uprednostnil právo na prístup súdu, ak k zaplateniu súdneho poplatku došlo do konca lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu o zastavení konania. Tento príkaz s účinnosťou od 1. júla 2017 však zákonodarca z právnej úpravy nielenže vypustil, ale zároveň zavedením nového pravidla explicitne zakazujúceho v sťažnosti proti uzneseniu o zastavení konania namietat' skutočnosti, ktoré nastali po uplynutí lehoty na zaplatenie súdneho poplatku (§ 14 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch), zakázal súdu rozhodujúcemu o zastavení konania prihliadať na prípadné zaplatenie súdneho poplatku po uplynutí lehoty určenej vo výzve. Zároveň tým zákonodarca nanovo určil medze v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy, pri rešpektovaní ktorých sa sťažovateľ môže domáhať svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy“. (bod 25 nálezu ústavného súdu).

11. Pri vyhodnotení namietaného zásahu krajského súdu aplikujúceho relevantné ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch ústavný súd konštatoval, že vo veci sťažovateľa „nejde o krajským súdom produkovanú reštriktívnu interpretáciu podústavného konceptu sankcionovania nezaplatenia súdneho poplatku, ale ide o dôsledné uplatnenie reštriktívne formulovanej (v porovnaní s právnym stavom účinným do 30. júna 2017) normy ako produktu vôle zákonodarcu“, dodávajúc, že „ak by krajský súd v okolnostiach veci uprednostnil sťažovateľovo právo na prístup súdu v podobe nezastavenia konania, rozhodol by v rozpore so zákonom“. (bod 27 nálezu ústavného súdu). Ústavný súd neopomenul ani sťažovateľom nastolenú otázku týkajúcu sa zohľadnenia a aplikácie základného procesného pravidla podľa § 97 a nasl. SSP, keď poukázal na vzťah špeciality predmetných ustanovení zákona o súdnych poplatkoch k § 97 SSP, ako aj kontext § 97 SSP (upravujúci len povinnosť skúmať procesné podmienky, nie spôsob ich odstraňovania), z čoho vyvodil irelevantnosť námietok sťažovateľa o nerešpektovaní § 97 SSP krajským súdom (bod 32 nálezu ústavného súdu).

12. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania tejto ústavnej sťažnosti konštatuje, že nemá žiaden skutkový či právny dôvod odchýliť sa od záverov vyslovených v náleze č. k. III. ÚS 365/2022 z 20. decembra 2022, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia označených práv uznesením krajského súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 2. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu